

Stappenplan bij een incident VO

Hieronder staan acties beschreven die ondernomen kunnen worden als er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen leerlingen. Voor sommige acties geldt dat ze naast elkaar uitgevoerd kunnen of moeten worden. De ernst en specifieke omstandigheden van het incident bepalen wat wel of niet nodig is. Weeg dit steeds zorgvuldig af maar kom wel snel in actie.

Algemene adviezen

Houd als school de regie. Ouders hebben soms uitgesproken opvattingen over wat de school zou moeten doen. Ouders die zich niet gehoord voelen, kunnen acties ondernemen in en rond de school: ze kunnen een klacht indienen of verhaal halen via de sociale media en/of de pers benaderen.

Houd vast aan je onderwijskundige visie, maak je eigen pedagogische overwegingen en neem van daaruit passende maatregelen. Reageer niet vanuit angst of vanuit onrust. De visie van de school op onderwijs voor alle leerlingen is van belang: hoe wordt op deze school omgegaan met grensoverschrijdend gedrag, mogen leerlingen fouten maken, hoe kun je fouten herstellen? Het helpt om deze visie van het begin af aan, intern en extern duidelijk te communiceren.

Zorg in de school voor een goede taakverdeling. Maak, als het incident groter wordt, afspraken over wie de school runt en wie de crisis. Zoek hiervoor ondersteuning bij het bestuur, maak met hen afspraken over communicatie en eventueel extra inzet (van binnen de school of van externen).

Hieronder volgt een beschrijving van de acties. Bij iedere actie is aanvullende informatie opgenomen. Sommige acties kunnen tegelijkertijd lopen

- 1: Voer gesprekken
- 2: Neem maatregelen
- 3: Zorg voor opvang
- 4: Communiceer
- 5: Vervolg

Direct advies of hulp?

Wilt u direct advies of heeft u vragen naar aanleiding van het stappenplan, dan kunt u contact opnemen met de volgende instanties:

1. De helpdesk van de Stichting School en Veiligheid. Op schooldagen van 9.00 tot 16.00 uur op telefoonnummer: 030 28 56 616 of via helpdesk@schoolenveiligheid.nl
2. De Vertrouwensinspectie op 0900 111 31 11
3. Calamiteitenteam van KPC Groep: 073 624 72 33
4. Instituut voor Psychotrauma (IVP): 020 840 76 00
5. De plaatselijke GGD: [overzicht GGD](#)

<p>1</p> <p>VOER GESPREKKEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Houd een logboek bij (datum- gesprekspartner- afspraken). • Bewaar e-mails en andere communicatie hierover overzichtelijk. • Zorg dat digitaal materiaal (tekst, beeld) dat verspreid is, bewaard wordt. • Bespreek het (vermoeden van) seksueel grensoverschrijdend gedrag met de betrokken leerlingen, mentor en de directie. (evt. ook met zorgcoördinator/ vertrouwenspersoon). • Nodig op korte termijn ouders van betrokken leerlingen uit voor een gesprek waarin de zorg van de school voor betrokken leerling en de veiligheid voor andere leerlinge wordt gedeeld. Maak een afweging of het handig is om betrokken ouders wel of niet samen uit te nodigen voor een gesprek • Bespreek met de ouders mogelijke oplossingen: bijvoorbeeld een begeleid gesprek met beide leerlingen waarin excuses worden aangeboden en/of een actieplan waarin maatregelen en afspraken worden vastgelegd, hulpverlening voor zoon/dochter en/of gezin, advies of aangifte bij politie. • Bespreek nadrukkelijk met jongeren/klasgenoten, die het gedrag gezien of gehoord hebben, de impact van het verspreiden (via sociale media) van deze informatie op de betrokkenen en de onrust die dat zal veroorzaken. Geef aan wat je van hen verwacht en benoem welke ruimte je hen wilt bieden om hierover wél te spreken.
<p>Toelichting bij gesprekken</p>	<p>In de gesprekken is het van groot belang de ouders enerzijds te erkennen in hun zorg en anderzijds e.e.a. niet groter te maken dan het is. Het kan hierbij helpen om het gedrag te relateren aan de seksuele ontwikkeling en seksueel gedrag. Om het gedrag op de juiste wijze te wegen kun je advies vragen aan experts die kennis hebben van seksueel gedrag.</p> <p>Kijk bij de weging van de ernst van het gedrag naar de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is er sprake van drang/dwang? • Is er sprake van ongelijkheid tussen de leerlingen (fysiek, leeftijd)? • Betreft het eenmalig of herhaald gedrag? • Past het gedrag bij de normale ontwikkeling van leerlingen? • Is het gedrag strafbaar? <p>Informeer zo nodig bij de sociale jeugd- en zedenpolitie naar de strafbaarheid van gedrag.</p> <p>Voer de gesprekken met ouders bij voorkeur met z'n tweeën. Verdeel eventueel de ouders van de betrokken leerlingen over verschillende personen. De belangen van de verschillende ouders kunnen uiteen lopen en soms kan één contactpersoon er niet voor beide partijen zijn.</p> <p>Vermijd in communicatie naar niet-direct betrokkenen het woord 'seksueel'. Dat geeft veel extra lading en maakt het zeker voor de leerling die het is overkomen nog beschamender. Bruikbare termen zijn 'intimiderend', 'ongepast' of 'grensoverschrijdend'.</p> <p>Jongeren geven op vragen vaak het antwoord waarvan zij denken dat hun ouders het willen horen of ze houden soms informatie achter omdat ze bang zijn voor de consequenties. Dat levert vaak onduidelijkheid en onjuiste informatie op. Als ouders met hun zoon/dochter over het incident praten, is het daarom belangrijk dat zij open vragen stellen en geen sturende of suggestieve vragen. Ouders moeten weten dat hun reacties op de gebeurtenissen mede bepalend zijn voor de last die hun zoon/dochter ervaart. Als zij rustig kunnen blijven en steunend, heeft hun zoon/dochter minder last dan als zij (in het bijzijn van hun zoon/dochter) overstuur en boos zijn.</p>

<p>2</p> <p>NEEM MAATREGELEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maak op grond van de gesprekken een eerste inschatting over hoe groot de zaak is/kan worden. • Maak een kort actieplan. Betrek hierbij eventueel expertise van buiten de school (GGD-JGZ, schoolmaatschappelijk werk, wijkteam, behandelaar betrokken jongere(n), landelijk experts, etc.) • Neem snel maatregelen en communiceer deze naar de betrokken ouders en personeel. • Als de zaak groot wordt, stel een(crisis-)team samen met school, bestuur en externe professionals om verdere acties uit te zetten.
<p>Toelichting bij maatregelen</p>	<p>De maatregelen zullen er in ieder geval op gericht zijn de veiligheid voor alle leerlingen in de school te waarborgen. Het betekent ook dat de leerling die over de grens ging, in ieders belang, zo min mogelijk gelegenheid krijgt dit nog eens te doen.</p> <p>Denk na over communicatie: via Facebook en Twitter gaat het nieuws onder de leerlingen heel snel. Breng goed in kaart welke momenten en situaties problemen kunnen opleveren. Bepaal in overleg met collega's en betrokken ouders en leerlingen wat er nodig is en hoe lang. Evalueer op afgesproken tijdstippen en pas de afspraken waar nodig aan.</p> <p>Als straf op zijn plaats is, kan schorsen een goede functie vervullen. Soms is het beter om in overleg met ouders af te spreken dat de leerling een paar dagen vrijwillig thuis blijft, tot de situatie weer wat rustiger is en er goede afspraken zijn gemaakt. Kijk naar wettelijke bepalingen vanwege de juridische consequenties: informeer/raadpleeg het bestuur!</p> <p>Daarnaast zijn er ook andere mogelijkheden om leerlingen lering te laten trekken uit hun gedrag, zie bijv. herstelrecht.</p>
<p>3</p> <p>ZORG VOOR OPVANG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bied zo nodig opvang en professionele hulp voor betrokken leerlingen en betrokken ouders. • Bied zo nodig psychosociale ondersteuning voor het personeel • Zorg voor voldoende ondersteuning voor de schoolleiding (steun vanuit het bestuur, ondersteuning door lokale organisaties, evt. tijdelijk extra inzet, etc.)
<p>Toelichting bij opvang</p>	<p>Het is goed te begrijpen dat ouders geraakt en geschrokken zijn als ze horen/merken dat er dingen met hun zoon/dochter gebeurd zijn die hun integriteit aantasten. Deze ouders kunnen emotioneel zijn, hun zoon/dochter is gekwetst, hun vertrouwen in de school / anderen is beschaamd. Bedenk, ook als de reacties soms wat erg heftig zijn: de angst en de zorg om hun zoon/dochter is de basis van die reactie. Eigen negatieve ervaringen van de ouders kunnen bijdragen aan hun reactie.</p> <p>Het is belangrijk aan te sluiten bij de zorg van de ouder(-s) om de zoon/dochter en hen hierin te erkennen. Soms is er meer informatie nodig over normale seksuele ontwikkeling of over de wijze waarop ouders het gesprek met hun zoon/dochter kunnen voeren. Het kan behulpzaam zijn om het gedrag te normeren volgens het Vlaggensysteem.</p> <p>Voor ouders kan het van belang zijn dat er begeleiding voor hen is door een organisatie buiten de school.</p> <p>Houd er rekening mee dat een stapeleffect op kan treden bij betrokken leerlingen en volwassenen (ook personeel) die eerder emotionele gebeurtenissen hebben meegemaakt. Zo kan iemand een grotere impact van het incident ervaren dan je op grond van het incident zou verwachten.</p>

<p>4 COMMUNICATIE</p>	<p>Intern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informeer het personeel over de ontwikkelingen en de afspraken • Spreek af wie aanspreekpunt is voor de ouders. <p>Extern</p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatie naar leerlingen: via sociale media kunnen snel veel mensen op de hoogte zijn. Het kan goed zijn om de leerlingen middels o.a. een brief/email die ook naar ouders gaat, op te roepen de betrokken leerlingen met rust te laten en hen te herinneren aan de geldende afspraken. • Communicatie naar ouders: of de school naar andere dan de direct betrokken ouders communiceert over de gebeurtenissen, hangt af van het incident (ernst en aantal betrokkenen, aantal leerlingen dat al op de hoogte is). • Media: in principe wordt er niet met de media gecommuniceerd. Mocht dit toch aan de orde zijn, maak dan bewuste afwegingen. Zie het informatieblad 'omgaan met de media'. <p>Wanneer een incident klein gehouden kan worden (met alleen betrokken leerlingen en ouders), heeft dat altijd de voorkeur. Dit is in het belang van alle betrokkenen. Zeker omdat op internet ook jaren later nog informatie over de leerling terug te vinden is. Ouders begrijpen dit heel goed. Met de direct betrokkenen wordt uiteraard wel open gecommuniceerd.</p>
<p>Toelichting bij communicatie</p>	<p>Het vertrouwen van ouders in school is een voorwaarde om dit soort incidenten in goede banen te leiden. Goede, tijdige en frequente communicatie is belangrijk om het vertrouwen te behouden. Ouders willen graag geïnformeerd worden en garanties krijgen dat hun zoon/dochter veilig is op school. 100 % veilig zijn is een illusie, het is belangrijk dit ook niet voor te spiegelen. Ook hoeft niet iedereen van alles op de hoogte te zijn.</p> <p>Mogelijkheden voor communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informeer overige ouders middels een zakelijke brief/email. Enkele voorbeelden zijn toegevoegd in deze toolkit. Geef daarin beknopte informatie over het incident en de maatregelen die getroffen zijn. Maak hierbij eventueel onderscheid tussen bijvoorbeeld de ouders in de klas waar het gedrag heeft plaatsgevonden en de rest van de school. Laat weten wanneer/of hier weer over gecommuniceerd wordt. Informeer ouders over wat er met de leerlingen besproken is. Vraag ouders om in het belang van de leerlingen de rust te bewaren en geen uitspraken te doen naar de pers. • Geef ouders de gelegenheid een afspraak te maken om vragen te stellen. • Richt een spreekuur in op school waar ouders terecht kunnen voor hulp/vragen over bijv. hun zorgen of normale seksuele ontwikkeling. • Bij ernstige incidenten kan de school kan overwegen om een ouderavond te organiseren samen met vertegenwoordigers van GGD, CJG/wijkteam en politie. Er moet dan voldoende informatie beschikbaar zijn over wat er gebeurd is en wat de school vervolgens heeft gedaan. Hoewel een ouderavond voor veel scholen een bekende activiteit is, past hier een zorgvuldige overweging. De vertrouwensinspectie waarschuwt voor het risico van escalatie (Zie voor aanvullende info het document 'overwegingen m.b.t. ouderavonden').

<p>5</p> <p>VERVOLG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Houd het logboek bij. • Check of alles volgens gemaakte afspraken verloopt. • Wees alert op signalen. Mogelijk zijn er meer betrokkenen. • Gebruik het incident als aanleiding om het huidige beleid door te lichten en evt. aan te passen.
<p>Toelichting bij vervolg</p>	<p>Een incident is een goede aanleiding om beleid door te lichten en aan te passen. De bereidheid van school om dit te doen, wordt meestal door ouders gewaardeerd. Het kan helpen om daarbij gebruik te maken van lokale/landelijke expertise. In de communicatie met ouders kan dit ook aangekondigd worden.</p> <p>Mogelijkheden voor vervolg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien gedrag in de school heeft plaatsgehad kan het wenselijk zijn om toezicht te intensiveren op plekken of momenten waar het risico op probleemgedrag toeneemt, zoals informele momenten, schoolplein, fietsenstalling en/of schoolfeesten. • Soms vinden docenten het moeilijk met leerlingen te praten over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Training kan wellicht ondersteuning bieden. • Soms is een incident een goed moment om extra aandacht te vragen voor een thema. Omdat het op dat moment bij jongeren de gemoederen bezig houdt. Het kan een overweging zijn een gastles, voorstelling of project in te lassen. • Organiseer in een iets later stadium een bijeenkomst voor ouders met deskundigen van de GGD waarin informatie wordt gegeven over seksuele ontwikkeling van jongeren en (risico)gedrag.